

#50

LAKNER László

LAKNER LÁSZLÓ (1936)

Duchamp, 1988

Olaj, vászon | Oil on canvas, 90 x 140 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Lakner 88
Hátoldalon autográf felirat | Autograph inscription on the reverse:
Lakner: Duchamp / 1988. 90x140 cm /Öl, Lw./

Kezdő ár | Starting price: 5 500 000 Ft / 15 278 EUR
Becsérték: 10 000 000 – 15 000 000 Ft
Estimate: 27 778 – 41 667 EUR

86

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| Frank Peege (aukción), 2009. április 4., 993. tétel

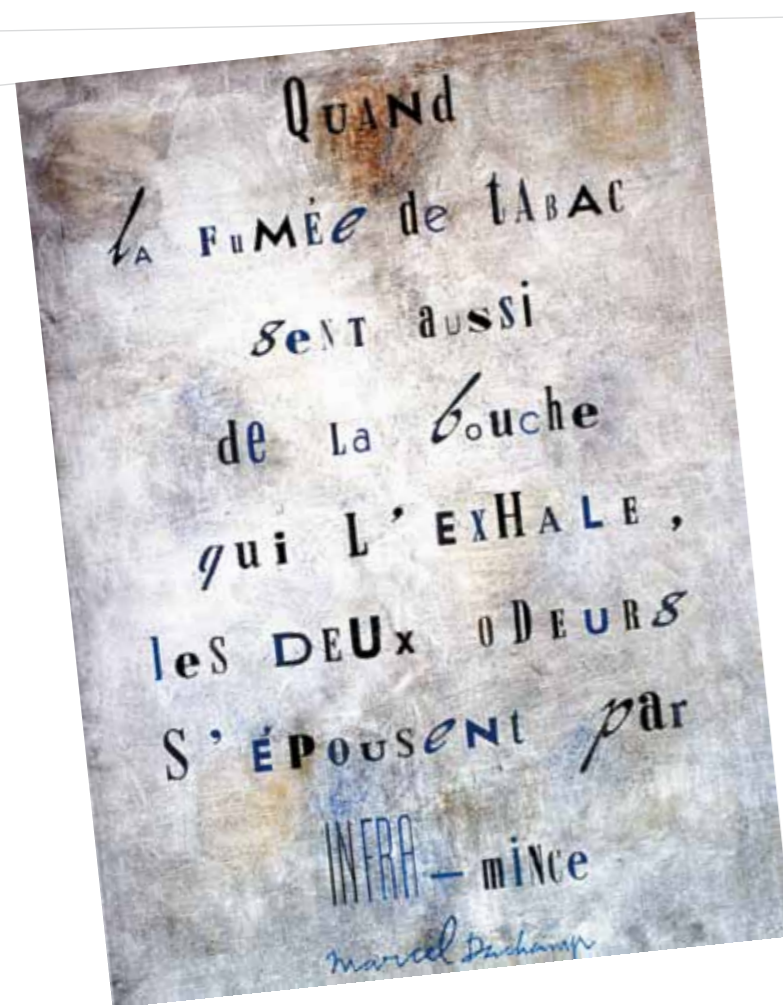

1. Robert Ryman: *Classico 5*.
Modern Museum of Art, New York

Lakner László életműve irodalom- és művészettörténeti referenciákkal telített. Az idézés Lakner művészetében az identifikáció sajátos formája: olyan művészek alkotásai, motívumai, szövegei jelennek meg idézetként az életmű fontos sorozataiban, mint Rembrandt, Leonardo, Kurt Schwitters, Vlagyimir Tatlin, Paul Celan és Walt Whitman, vagy olyan filozófusok kézíratai, mondai és kötetei, mint Arthur Schopenhauer vagy Lukács György.

Marcel Duchamp kitüntetett jelentőséggel bír a Lakner által megidézett alkotók sorában. Már a *Politechnikai szertárszekerény* (1962-64) című korai alkotásán megjelennek Duchamp *Nagy üvegének* (1915-23) kapilláriscsövei, néhány évvel később pedig a művész egy konceptuális kockacukor objektumot idézte meg Duchamp

Why Not Sneeze, Rose Sélavy? (1921) című alkotását (*Hommage à Marcel Duchamp [Rose Sélavy-nak]*, 1969), majd a hetvenes évek elején egy fotorealista táblaképen monumentális léptékben festette meg *Duchamp fesűjét* (1971). Marcel Duchamp a festészetet elhagyó festőként vált kulcsfontosságú referenciájává a festészet végére és sorsára vonatkozó elméleti diskurzusoknak. Lakner fotorealisztikus módon megfestette Duchamp ready-made-jét, és ezáltal visszautalta azt a festészet terebélyébe, jóllehet Lakner ekkori művészetében a festészet maga sem más, mint konceptuális gesztus. Lakner az 1970-es években eljutott a festészetet túli konceptualitástól a konceptualitáson túli (konceptualizált) festészetig. A történeti dokumentumokat és más írásos és fotografikus előképeket

2. Lakner László: Marcel Duchamp, 1975-76. Staatliche Museen zu Berlin, Berlin

ready-made-ként gyűjtötte össze és értelmezte újra *Gesammelte Dokumente* című nagyléptékű, fotórealista festménysorozatán.

Miután 1974-ben Nyugat-Németországba emigrált, művészetének központi motívumává vált az archív dokumentumokon megőrzött emberi kézírás. Eleinte fotografikus hűséggel festette meg a kéziratok előképeket (mintegy követve az elődök kézmozgását), majd az 1970-es évek végén egyre szabadabban idézte a kéziratokat. Jelentős sorozatot festett *Leonardo* feljegyzéseiről és visszatért Marcel Duchamp életművéhez. 1978-79-ben kilenc monokróm festményen idézte meg Duchamp kézíratait - ezúttal nem imitálta Duchamp kézírását, hanem saját kézírásával írta fel a szövegtöredékeket: „Ezen a kilenc képen, amit jobbra már 1978-ban megfestettem [...], a fehér színt egy beavatkozás alanyává tettem, és - ahogy a régi festőkönyvek nevezik - »a la

prima« vittem fel. Az anyag szubsztanciája spontán cselekvésre készített. Élveztem, ahogy a motorikus vonások beágyazódtak a vastag festékfelületbe, és hogy az írásjelek átírását a festéssel magával azonosnak tekinthettem. Minden Marcel Duchamp olvasásából indult ki és az ő »Notes and Projects for the Large Glass« című szövegeiből, amiket hosszú, álmatlan éjszakáimon 1978 telén olvastam. Foglalkoztatott a fény újra és újra felbukkanó problémája, ahogy azt Duchamp ott elemzi.” - fogalmazott a művész Thomas Deeckének.¹

A - Robert Ryman monokróm alkotásaival is összevethető - fehér képeken Lakner a festészet határait vizsgálja, miközben nem mond le az impasto-felület elemi érzékiségéről. Később a fehér képek közül többet szürkére festett át, majd rendszeresen visszatért a Duchamp-sorozaton megjelenő, monokróm

festékrétegekbe karcolt szövegtöredékekhez, amelyek többnyire a *Litanies of the Chariot* című Duchamp-szövegből származnak, és a *Nagy Üveghez* kapcsolódnak. Lakner a témának később barna és kék változatait is megfestette.

A Duchamp (1988) az 1978-ban megkezdett sorozathoz kapcsolódik. Az angol nyelven felírt szavak („slow life”, „vicious circle”) költői asszociációkat hívnak elő. Lakner ezúttal a szöveget nem monokróm, hanem vörös és barna árnyalatokban gazdag festékfelületbe karcolja bele, amelynek „foltossága” a régi kéziratlapok látványát is idézi. Az 1980-as években Lakner minden korábnál expresszívabb festményeket alkotott - ezen szkripturális alkotások sorába illeszkedik a Duchamp-sorozat 1988-as darabja, amelyen a („retinális”) festéssel kapcsolatos duchamp-i szkepszist átértelmezi a festői felület elemi érzékisége.

FEHÉR DÁVID

¹ László Lakner. *Malerei 1974-1979. Eine Auswahl von Bildern und Objekten*, kat. Westfälischer Kunstverein, Münster, 1979, 25.

